

Research Paper

The Experiences of the First Master of Nursing Graduates Regarding the Implementation of the Curriculum and Thesis Status at Shahrekord University of Medical Sciences, Iran: A Qualitative Study

Masoumeh Delaram ^{*1} , Shahram Etemadifar² , Sahand Shams³

1. Department of Midwifery, Faculty of Nursing and Midwifery, Shahrekord University of Medical Sciences, Shahrekord, Iran.
2. Department of Nursing, Faculty of Nursing and Midwifery, Shahrekord University of Medical Sciences, Shahrekord, Iran.
3. Department of Veterinary, Faculty of Veterinary, Shahrekord University, Shahrekord, Iran.

Citation: Delaram M, Etemadifar Sh, Shams S. [Explaining the experiences of the first master of nursing graduates from the implementation of Curriculum and thesis status in Shahrekord University of Medical Sciences: A qualitative study (persian)] Journal of Clinical Nursing and Midwifery. 2020 9(1): 624-633

Resived: 12 Feb 2020

Accepted: 12 May 2020

Available Online: Jun 2020

Abstract

Background & Aims: The experiences of research and educational service recipients are important for improving the quality these services. Since the views of the first postgraduate nursing students at Shahrekord University of Medical Sciences, Iran have not been investigated so far, the present study aimed to describe the experiences of these graduates in terms of curriculum implementation and thesis status.

Methods: This qualitative study was conducted using conventional content analysis on 19 nursing graduates, who were selected via purposive sampling. Data were collected via semi-structured interviews (20-40 minutes) until data saturation. Data analysis was performed simultaneous with data collection using the OneNote software. The interview contents were reviewed repeatedly, and open codes were identified and categorized in the form of subthemes. The similar subthemes were organized as the main themes.

Results: The findings were classified in seven main themes, including the necessity of the change and improvement of theoretical education, the necessity of the change and improvement of clinical education, research improvement, proper performance of thesis supervisors, the necessity to improve the performance of thesis advisors, proper performance of statistical thesis advisors, and the need to respect the students by the faculty members and educational personnel.

Conclusion: Although the graduates provided positive feedback regarding the implementation of educational and research programs, they were also faced with various challenges that require the revision of the educational curriculum by the nursing education board. Furthermore, the meticulous supervision of the university in the process of conducting student research activities is strongly recommended.

Keywords:

Experiences, Graduates, Nursing students, Curriculum, Thesis status.

***Corresponding author:**
Masoumeh Delaram

Address: Faculty of Nursing and Midwifery, Shahrekord University of Medical Sciences, Shahrekord, Iran.

Email: masoumehdelaram@yahoo.com

تبیین تجارب اولین فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد پرستاری از اجرای برنامه درسی و وضعیت پایان‌نامه در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد: یک مطالعه کیفی

معصومه دل‌آرام^۱، شهرام اعتمادی‌فر^۲، سهند شمس^۳

۱. گروه مامائی، دانشکده پرستاری و مامائی، دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد، شهرکرد، ایران.
۲. گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامائی، دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد، شهرکرد، ایران.
۳. گروه دامپزشکی، دانشکده دامپزشکی، دانشگاه شهرکرد، شهرکرد، ایران.

چکیده:

زمینه و هدف: جهت ارتقای کیفیت آموزش و پژوهش، تجارب دریافت‌کنندگان خدمات آموزشی و پژوهشی مهم بوده و از آنجائی که دیدگاه‌های اولین فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد پرستاری در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد در این زمینه تا بحال بررسی نشده، هدف مطالعه حاضر تبیین تجارب آنان از اجرای برنامه درسی و وضعیت پایان‌نامه بود.

روش بررسی: در این مطالعه کیفی که به روش تحلیل محتوای مرسوم انجام شد، ۱۹ نفر از فارغ‌التحصیلان پرستاری به روش نمونه‌گیری مبتنی بر هدف انتخاب شدند. جمع‌آوری داده‌ها با مصاحبه نیمه ساختار یافته انجام و تا اشباع داده‌ها ادامه یافت. مصاحبه‌ها بلافاصله پیاده‌سازی و تجزیه و تحلیل داده‌ها همزمان با جمع‌آوری آنها با نرم‌افزار وان‌نوت صورت گرفت. متن مصاحبه‌ها چند بار بازخوانی، کدها باز استخراج و بعد در زیر طبقات دسته‌بندی و در نهایت زیر طبقات مشابه در طبقات اصلی قرار گرفتند.

یافته‌ها: نتایج در ۷ طبقه اصلی دسته‌بندی شد که شامل آموزش تئوری نیازمند تغییر و ارتقاء، آموزش بالینی نیازمند تغییر و ارتقاء، پژوهش در راه تعالی، عملکرد مناسب استاد راهنما در هدایت پایان‌نامه، نیاز به ارتقاء عملکرد استاد مشاور، عملکرد مناسب مشاور آمار و لزوم رعایت شان دانشجو توسط اساتید و کارکنان دانشگاه بودند.

نتیجه‌گیری: اگرچه در مطالعه حاضر، فارغ‌التحصیلان نقاط مثبتی را در اجرای برنامه‌های آموزشی و پژوهشی گزارش کردند، اما با چالش‌های مختلفی نیز روبرو بودند که اصلاح آنها نیازمند بازنگری سرفصل دروس توسط اعضای محترم هیئت بود پرستاری همچنین نظارت دقیق‌تر دانشگاه بر روند اجرای فعالیت‌های پژوهشی دانشجویان می‌باشد.

تاریخ دریافت: ۲۳ بهمن ۱۳۹۸

تاریخ پذیرش: ۲۳ اردیبهشت ۱۳۹۹

تاریخ انتشار: خرداد ۱۳۹۹

کلید واژه‌ها:

تجارب، فارغ‌التحصیلان، دانشجویان پرستاری، برنامه درسی، وضعیت پایان‌نامه.

*نویسنده مسئول:

معصومه دل‌آرام

نشانی: دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد، شهرکرد، ایران.
پست الکترونیک: masoumehdelaram@yahoo.com

مقدمه:

است^(۱۶).

دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد پس از کسب موافقت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از سال ۱۳۹۳ شروع به پذیرش دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری در گرایش‌های پرستاری داخلی جراحی و پرستاری مراقبت‌های ویژه نمود. با توجه به اینکه گام اول در طراحی و بازنگری برنامه درسی، تحلیل موقعیت موجود و بررسی چالش‌های برنامه و انتظارات و تجارب افراد درگیر در برنامه به ویژه دانشجویان می‌باشد، انجام مطالعه‌ای به‌صورت کیفی که بتواند مبتنی بر تجارب افراد در این زمینه به چالش‌ها و انتظارات دست یابد، ضروری به‌نظر می‌رسید. لذا مطالعه حاضر با هدف تبیین تجارب اولین فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد پرستاری از اجرای برنامه درسی کارشناسی ارشد و وضعیت پایان‌نامه طراحی گردید.

روش بررسی

روش تحقیق بکار گرفته شده در این مطالعه از نوع کیفی و به روش تحلیل محتوای مرسوم (Conventional content analysis) بود. جامعه پژوهش این مطالعه را کلیه فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد پرستاری در سال تحصیلی ۹۹-۹۸ در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد تشکیل داده‌اند و تعداد ۱۹ نفر به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب و از آنها جهت مصاحبه نیمه ساختارمند در مکانی آرام و خلوت و در ساعتی که آنها راحت بودند، دعوت به‌عمل آمد. مطالعه توسط کمیته اخلاق دانشگاه تأیید و سپس مجوزهای لازم جهت اجرای کار اخذ گردید. پژوهشگر پس از دریافت معرفی‌نامه از معاونت پژوهشی دانشگاه و ارائه آن به دانشکده پرستاری و مامایی و پس از کسب موافقت اولیه مشارکت‌کنندگان، ضمن معرفی خود و بیان هدف تحقیق به آنان بیان کرد که صحبت‌هایشان ضبط خواهد شد و صدای ضبط شده و مشخصات فردی آنها نزد پژوهشگر محرمانه باقی خواهد ماند و در هر جایی از مصاحبه که تمایل به ادامه کار نداشته باشند، می‌توانند انصراف دهند. قبل از شروع مصاحبه، علاوه بر اطلاعات شفاهی مورد نیاز، فرم کتبی رضایت آگاهانه در اختیار آنان قرار گرفت و توسط شرکت‌کنندگان امضا شد. مصاحبه‌ها به‌طور کامل ضبط و مدت زمان و مکان انجام مصاحبه‌ها به انتخاب و راحتی شرکت‌کنندگان تعیین گردید. مصاحبه بر اساس سئوالات طراحی شده در راستای تجارب افراد از نحوه رویارویی با دوره کارشناسی ارشد، انتظاراتشان و پیشنهادهای که برای بهبود روند اجرای برنامه دارند، انجام گرفت. برای مثال از آنها پرسیده شد تجربه شما از حضور در دوره تحصیلات تکمیلی چه بود؟ آیا انتظارات شما برآورده شد؟ در پاسخ به این سئوالات، آن‌ها به بیان تجارب خود از دوره تحصیلات تکمیلی پرداخته و در این باره توضیح دادند. جهت ضبط مصاحبه‌ها از دستگاه ضبط صدا استفاده و پیاده‌سازی و تجزیه و تحلیل داده‌ها همزمان با جمع‌آوری آنها با استفاده از نرم‌افزار وان‌نوت صورت گرفت. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از شیوه تحلیل محتوی متنی مرسوم استفاده گردید، بدین صورت که پس از اتمام مصاحبه نوار ضبط شده به دقت توسط پژوهشگر پیاده‌سازی و به‌صورت جداگانه در کمترین زمان پس از انجام نسخه‌نویسی گردید و به‌عنوان واحد تحلیل انتخاب شد. سپس در مرحله سازماندهی با استفاده از روند استقرایی ابتدا پس از بازخوانی‌های مکرر، واحدهای معنایی مرتبط با سؤال پژوهش انتخاب و کدهای باز اولیه برای آن در نظر گرفته شد. کدهای باز

پرستاری به عنوان بخش عمده ارائه خدمات در سیستم بهداشتی درمانی دارای نقش‌ها و وظایف متعددی است و به دلیل همین پیچیدگی نقش خود، حرفه‌ای است که نیاز به احساس مسئولیت و دقت زیادی دارد. از این رو هرگونه کمبود در امر آموزش دانشجویان مسلماً بر کیفیت و کمیت خدمات و در نهایت سلامت افراد جامعه تأثیر خواهد گذاشت. پس مأموریت اصلی آموزش پرستاری تربیت پرستارانی توانمند است که دانش و مهارت لازم را برای ارائه مراقبت‌های پرستاری با کیفیت بالا و حفظ و ارتقاء سلامت جامعه دارا باشند^(۱۷). با توجه به پیچیدگی روزافزون مراقبت سلامت، تغییرات در ترکیب جمعیتی و افزایش تعداد سالمندان و بروز بیماری‌های مزمن، پیشرفت‌های جدید در ارائه خدمات و روش‌های درمانی، سیستم‌های بهداشتی و درمانی به پرستاران با دانش و مهارت بیشتر نیاز دارند^(۱۸). دوره‌های تحصیلات تکمیلی در پرستاری برای پاسخ دادن به نیازهای در حال تغییر جامعه شکل گرفته و هدف از ایجاد این دوره‌ها، تأمین نیروی انسانی متعهد و متبحر در رشته پرستاری است^(۱۹). نتایج حاصل از یک مطالعه کیفی که در دانشگاه علوم پزشکی مشهد انجام شده و به تبیین تجارب دانشجویان و مربیان از اجرای برنامه درسی کارشناسی ارشد ویژه پرستاری پرداخته، ظهور ۴ طبقه اصلی شامل حد و مرزهای رشته: گردابی از ابهام و سردرگمی، تلاش در جهت القای هویت حرفه‌ای به دانشجوی، محدودیت در منابع انسانی کارآزموده و ناهمگنی دانشجویان را گزارش کرده است^(۲۰). مطالعه دیگری که رضایت‌مندی تحصیلی دانشجویان اولین دوره کارشناسی ارشد آموزش محور در دانشگاه تهران را بررسی کرده، نارضایتی بالایی از دانشجویان را گزارش کرده است و دلایل این نارضایتی را مسائلی همچون کیفیت برنامه درسی، دستاوردهای دوره، رضایت‌مندی از امکانات و اطلاع‌رسانی عنوان کرده است^(۲۱). چالش‌های آموزش بالینی دانشجویان کارشناسی ارشد پرستاری مراقبت ویژه هم در مطالعه دیگری مورد بررسی قرار گرفته و یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که عدم هویت حرفه‌ای، عدم انگیزه و تجربه قبلی، تعاملات حرفه‌ای، عدم همخوانی آموزش نظری و بالینی و ناکارآمدی مربیان بالینی مشکلات مطرح شده توسط دانشجویان بوده‌اند^(۲۲). سایر مطالعات انجام شده در این زمینه، مضامین اصلی ارتقای توانمندی، اخلاق و تعهد حرفه‌ای، منابع و ساختار، اصلاح جایگاه اجتماعی^(۲۳)، چالش‌های فرهنگی و هویت حرفه‌ای، محیط کار، عدم تعادل بین آموزش، پژوهش و بالین^(۲۴)، انعطاف ناپذیر بودن محتوای تدوین شده در دوره دکترا و انتخاب اجباری دروس^(۲۵)، عدم کارایی دانش آموختگان کارشناسی ارشد پرستاری و لزوم ارائه دوره‌های تخصصی بالینی در مقطع کارشناسی ارشد^(۲۶) را گزارش کرده‌اند. مطالعه‌ای که درک فارغ‌التحصیلان رشته پرستاری مراقبت‌های ویژه از عوامل موثر بر سلامت بالینی را بررسی کرده، نتیجه‌گیری کرده است که با توجه به نوپا بودن این دوره تحصیلی در ایران، ضروری است عوامل موثر بر صلاحیت بالینی دانشجویان به منظور ارتقاء این دوره تحصیلات تکمیلی مورد توجه قرار گیرد^(۲۷). مطالعه‌ای که در دانشگاه علوم پزشکی کرمان انجام شده، گزارش کرده است که دانشجویان تحصیلات تکمیلی رضایت چندانی از تجربه پژوهشی خود نداشته‌اند. این مطالعه استفاده موثر و مداوم از ابزارهای ارزیابی تجربه پژوهشی دانشجویان را برای شناسایی نقاط قوت و ضعف فرایندهای آموزشی و پژوهشی توصیه کرده

داده‌های تحلیل شده، یافته‌های مطالعه، معانی استخراج شده، کدها، طبقه‌بندی‌ها و در کل تمامی جزئیات مطالعه نظارت داشت و به این ترتیب قابلیت اعتماد و تاییدپذیری مطالعه حاصل گردید. به شرکت‌کنندگان بر اساس ترتیب مصاحبه کد داده شد و کدگذاری تا اشباع داده‌ها ادامه یافت^(۱۸).

یافته‌ها

در مطالعه کیفی حاضر در مجموع با ۱۹ نفر از فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد پرستاری در دو گرایش داخلی- جراحی و مراقبت‌های ویژه که به روش نمونه‌گیری مبتنی بر هدف انتخاب شده بودند، مصاحبه شد. از این تعداد، ۷ نفر مرد و ۱۲ نفر زن بودند. میانگین سن نمونه‌ها ۳۶ سال و میانگین سابقه کاری آنها ۱۲/۲ سال بود. نتایج حاصل از این مطالعه در ارتباط با تبیین تجارب فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد پرستاری از اجرای برنامه درسی و وضعیت پایان‌نامه در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد در ۷ طبقه اصلی مندرج در جدول (۱) دسته‌بندی شدند که در ادامه به شرح مبسوط هر یک از طبقات پرداخته می‌شود:

مشابه به لحاظ معنایی در مرحله بعد در زیر طبقات قرار گرفت و در نهایت زیر طبقات شبیه به هم در طبقات اصلی جای گرفت و در نهایت طبقات اصلی با زیر طبقات و مفاهیم استخراج شده به منظور استحکام بخشی به یافته‌ها در اختیار همکاران پژوهشگر قرار گرفت. تجزیه و تحلیل داده‌ها به شیوه تحلیل محتوای کیفی انجام شد^(۱۷). برای تایید دقت و استحکام داده‌ها و اعتبار مطالعه از روش لینکن و گویا که شامل اعتبار، تاییدپذیری، قابلیت اعتماد و قابلیت انتقال است، استفاده گردید. به این ترتیب که نتایج تحلیل و طبقه‌بندی‌ها، به تایید دو نفر از اساتید رسید و برای چک اعضا نیز، نتایج تحلیل و کدبندی‌های حاصل از مصاحبه، در اختیار تمامی مصاحبه شونده‌ها قرار گرفت که آنها را تایید نمودند. در مورد انتقال‌پذیری سعی شد که تمام جزئیات تحقیق از نمونه‌گیری گرفته تا فرآیند جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها به طور کامل شرح داده شوند تا در مورد انتقال‌پذیری، نقطه مبهمی باقی نماند. یک ناظر با تجربه در تحقیق کیفی بر فرآیند انجام مطالعه، سوالات مصاحبه، جمع‌آوری داده‌ها، نوارهای مصاحبه، متون پیاده شده، یادداشت‌ها،

جدول ۱. زیر طبقات و طبقات اصلی مطالعه

طبقات اصلی	زیر طبقات
آموزش تئوری نیازمند تغییر و ارتقا	<p>عوامل تسهیل‌کننده آموزش تئوری</p> <ul style="list-style-type: none"> - تدریس خوب توسط تعدادی از اساتید، ایجاد انگیزه در دانشجویان و واگذاری بخشی از تدریس بر عهده او <p>عوامل بازدارنده آموزش تئوری</p> <ul style="list-style-type: none"> - موثر نبودن دوره کارشناسی ارشد از نظر افزایش اطلاعات علمی پرستاری نسبت به دوره کارشناسی - عدم تشکیل بعضی از کلاس‌ها طبق برنامه بدون اطلاع دانشجو و تشکیل فشرده در پایان ترم بدون بازدهی و بی‌توجهی مسئولین به این مسئله <p>پیشنهادات دانشجویان جهت بهتر شدن آموزش تئوری</p> <ul style="list-style-type: none"> - لزوم تدریس تخصصی‌تر در گرایش پرستاری ویژه. مثل مراقبت از بیمار قلبی، مغزی، دیالیزی و مرور مقالات جدید - لزوم تدریس بهتر روش تحقیق چون برای نوشتن پایان‌نامه ضروری است - لزوم ارائه درس روش تحقیق در ترم ۱ تا دانشجو برای انتخاب عنوان پایان‌نامه زودتر تصمیم‌گیری کند - لزوم افزایش تعداد واحد نظری و عملی روش تحقیق
آموزش بالینی نیازمند تغییر و ارتقا	<p>عوامل تسهیل‌کننده آموزش بالینی</p> <ul style="list-style-type: none"> - مفید بودن کارآموزی اساتیدی که روی آموزش به بیمار کار می‌کردند. - مفید بودن کارآموزی برای دانشجویانی که پایه پرستاری نداشتند <p>عوامل بازدارنده آموزش بالینی</p> <ul style="list-style-type: none"> - مفید نبودن کارآموزی‌ها برای دانشجویانی که پایه پرستاری داشتند - سوء استفاده از دانشجو در کارآموزی توسط پرسنل بدون هیچ آموزشی <p>پیشنهادات دانشجویان جهت بهتر شدن آموزش بالینی</p> <ul style="list-style-type: none"> - لزوم گذاشتن دکترای پرستاری برای کارآموزی - لزوم آموزش مهارت‌های تخصصی مثل استفاده از ونتیلاتور و انجام اینتوباسیون در گرایش پرستاری ویژه - لزوم کاربردی شدن آموزش بالینی دوره کارشناسی ارشد
پژوهش در راه تعالی	<p>عوامل تسهیل‌کننده پژوهش</p> <ul style="list-style-type: none"> - مفید بودن دوره کارشناسی ارشد از نظر یادگیری پژوهش و جستجو در منابع الکترونیک <p>عوامل بازدارنده پژوهش</p> <ul style="list-style-type: none"> - اتلاف وقت دانشجو به علت خراب بودن سایت پژوهشی برای ارسال پروپوزال - طولانی بودن روند گرفتن کد اخلاق - عدم دریافت هزینه طرح توسط دانشجو: ۱۸ نفر <p>پیشنهادات دانشجویان جهت بهتر شدن روند پژوهشی پایان‌نامه</p> <ul style="list-style-type: none"> - لزوم تسریع روند تصویب پایان‌نامه و صدور کد اخلاق جهت جلوگیری از اتلاف وقت دانشجو - لزوم گذاشتن جلسه توجیهی در ترم ۱ و آشنا کردن دانشجو با روش ساب‌میت پروپوزال، انتخاب استاد راهنما و مشاور و وظایف آنها و حجم کار پایان‌نامه

همکاری مفید اساتید راهنما در هدایت پایان‌نامه	عملکرد اساتید راهنما در هدایت پایان‌نامه همکاری و مسئولیت‌پذیری خوب اساتید راهنما در هدایت پایان‌نامه: ۱۵ نفر - عدم همکاری استاد راهنما ۴ نفر
نیاز به ارتقاء عملکرد اساتید مشاور در هدایت پایان‌نامه	عملکرد اساتید مشاور - همکاری و مسئولیت‌پذیری خوب اساتید مشاور در هدایت پایان‌نامه: ۱۰ نفر - عدم همکاری استاد مشاور: ۹ نفر
عملکرد مناسب مشاور آمار در هدایت پایان‌نامه	عملکرد مشاور آمار - همکاری خوب استاد مشاور آمار: ۱۸ نفر - همکاری نسبی مشاور آمار ۱ نفر
لزوم محترم شمردن دانشجو از طرف اساتید و کارکنان دانشگاه	رعایت شان دانشجو توسط اساتید و کارکنان دانشگاه ضرورت حفظ شان دانشجو و اهمیت دادن به نظرات او

بهرتر کردن روش تدریس آن، چون برای پایان‌نامه ضروری است. - لزوم تغییر سئوالات امتحانی توسط اساتید در هر سال تحصیلی. چون کسانی که سؤال را دارند نمره خوبی می‌گیرند بدون اینکه زحمتی کشیده باشند.

- لزوم برنامه‌ریزی آموزش در ۲ تا ۳ روز هفته تا شاغلین بتوانند به شیفت‌های خود هم برسند، لزوم گنجاندن بیشتر مطالب آموزشی در حیطه آموزش به بیمار، لزوم افزایش تعداد اساتید و یا کاهش حجم کار آنها که بتوان به آنها دسترسی داشت، لزوم آموزش و یادگیری تعاملی و فعال در دوره کارشناسی ارشد، لزوم بازنگری توسط وزارتخانه در مورد مطالب آموزشی دوره کارشناسی ارشد، لزوم ارائه مطالب جدید توسط اساتید که جنبه بالینی هم داشته باشد، لزوم برنامه‌ریزی آموزشی در ۳ ترم که از ترم ۴ دانشجو برود سراغ پایان‌نامه، لزوم تدریس درس زبان تخصصی توسط اساتید زبان انگلیسی، ارائه چند درس بجای پایان‌نامه که بیشتر به درد دانشجو می‌خورد، لزوم گذاشتن دکترای پرستاری برای کارآموزی، لزوم غنی کردن کتابخانه از نظر منابع علمی پرستاری و لزوم برقرار بودن کلاس‌ها بعد از ساعت ۳ عصر.

۲- آموزش بالینی نیازمند تغییر و ارتقاء: در این طبقه اصلی ۳ زیر طبقه عوامل تسهیل‌کننده آموزش بالینی، عوامل بازدارنده آموزش بالینی و پیشنهادات دانشجویان جهت بهتر شدن آموزش بالینی، قابل بررسی هستند.

۲- الف: عوامل تسهیل‌کننده آموزش بالینی: در این پژوهش تعدادی از دانشجویان ابراز داشتند که کارآموزی با اساتیدی که روی آموزش به بیمار کار می‌کردند خیلی مفید بود. در این رابطه یکی از دانشجویان گفت «در کارآموزی، اساتیدی که روی آموزش به بیمار کار می‌کردند مثلاً در مورد کولونوسکپی، خیلی بهتر بودند چون با توجه به سابقه کاری زیادی که داریم، کارهای مراقبتی رو بلد هستیم» (دانشجوی شماره ۳). دانشجوی دیگری ابراز داشت «کارآموزی برای دانشجویانی که پایه پرستاری نداشته و از رشته‌های دیگر به این رشته آمده بودند، مفید بوده است» (دانشجوی شماره ۹).

۲- ب: عوامل بازدارنده آموزش بالینی: بیشتر دانشجویان اعتقاد داشتند که اکثر کارآموزی‌ها مفید نبود حتی زمانی که با پزشکان متخصص ارائه می‌شد. چرا که آنها به جنبه مراقبتی و پرستاری یک بیماری اشاره‌ای نداشته و فقط روی تشخیص بیماری کار می‌کردند. یکی از دانشجویان در این مورد گفت «کارآموزی سوء استفاده از دانشجو توسط پرسنل بیمارستان است بدون هیچ

۱- آموزش تئوری نیازمند تغییر و ارتقاء: در این طبقه اصلی ۳ زیر طبقه عوامل تسهیل‌کننده آموزش تئوری، عوامل بازدارنده آموزش تئوری و پیشنهادات دانشجویان جهت بهتر شدن آموزش تئوری قابل بررسی هستند.

۱- الف: عوامل تسهیل‌کننده آموزش تئوری: در این پژوهش تعدادی از دانشجویان ابراز داشتند که «روش تدریس بعضی از اساتید بسیار خوب بود. آنها مطالب به روز را به دانشجو انتقال می‌دادند، در دانشجو ایجاد انگیزه می‌کردند و بخشی از تدریس را هم به او واگذار می‌کردند» (دانشجوی شماره ۴ و دانشجوی شماره ۱۶).

۱- ب: عوامل بازدارنده آموزش تئوری: در این پژوهش تقریباً تمام دانشجویان ابراز داشتند که در این دوره اطلاعات علمی آنها نسبت به دوره کارشناسی افزایش نیافته و تنها مطلب جدید آموزشی، لزوم انجام مراقبت‌ها براساس تئوری‌های پرستاری بود که در عمل هم اجرا نشد. در این رابطه یکی از دانشجویان ابراز داشت «باید وزارت بهداشت در مورد مطالب آموزشی دوره کارشناسی ارشد بازنگری کند، مثلاً در گرایش ویژه باید تدریس تخصصی‌تر باشد و در مورد مراقبت از بیماران قلبی، مغزی و دیالیزی آموزش داده شود، همچنین به مقالات جدید در این موارد اشاره گردد» (دانشجوی شماره ۲). یکی دیگر از مسائلی که دانشجویان در قسمت عوامل بازدارنده به آن اشاره کردند، روش تدریس اساتید بود. در این باره یکی از دانشجویان گفت «روش تدریس تعدادی از اساتید با دوره کارشناسی تفاوتی نداشت، آنها از همان مطالب قبلی استفاده می‌کردند بدون اینکه مطالب و مقالات جدید را مرور کرده باشند» (دانشجوی شماره ۵). عامل بازدارنده دیگر، عدم تشکیل تعدادی از کلاس‌ها طبق برنامه هفتگی بود. یکی از دانشجویان در این باره گفت «خیلی از کلاس‌ها طبق برنامه هفتگی تشکیل نمی‌شد و به دانشجو هم اطلاع نمی‌دادند و اصلاً اهمیت نمی‌دادند که بیشتر دانشجویان از راه دور می‌آیند، شاغل هستند و برای این کلاس شیفت‌های خود را تنظیم کرده‌اند. بعد در پایان ترم کلاس‌های فشرده حتی تا ۸ ساعت در روز می‌گذاشتند و به علت خستگی دانشجویان، این کلاس‌ها بازدهی نداشتند و متأسفانه مسئولین آموزش نیز نظارتی روی این مسئله نداشتند» (دانشجوی شماره ۱۰).

۱- ج: پیشنهادات دانشجویان جهت بهتر شدن آموزش تئوری: در این پژوهش اکثر دانشجویان پیشنهاداتی را بشرح زیر برای بهبود وضعیت آموزش تئوری مطرح کردند: لزوم ارائه درس روش تحقیق در ترم ۱ تا دانشجو برای انتخاب عنوان پایان‌نامه زودتر تصمیم‌گیری کند، بیشتر کردن تعداد واحد نظری و عملی و

پایان نامه بود. این پیشنهادات بشرح زیر می باشد:

۱- لزوم گذاشتن جلسه توجیهی در شروع ترم ۱ و آشنا کردن دانشجویان با روند انجام کارها، سابمیت پروپوزال، انتخاب استاد راهنما، حجم کار پایان نامه، مدت زمان تحصیل و دریافت شهریه توسط دانشگاه در صورت طولانی شدن تحصیل و وظایف استاد راهنما و مشاور.

۲- لزوم واگذاری مسئولیت هماهنگی جلسه دفاع از پروپوزال و پایان نامه به مدیر گروه که با همه هماهنگی کند. همچنین بهتره برنامه دفاع از یک ماه قبل مشخص باشه که دانشجوی برنامه شغلی خود را تنظیم کنه و همینطور امکان انجام جلسات دفاع در فصل تابستان وجود داشته باشه.

۳- لزوم انتخاب استاد راهنما و مشاور توسط دانشجویان بدون اینکه اجباری در این کار باشد. همچنین پیشنهاد می شود که اساتید راهنما و مشاور خوب تشویق شوند که به کار دلگرم شوند و انگیزه ای باشد برای کسانی که خوب کار نمی کنند.

۴- لزوم توجیه دانشجویان توسط اساتید راهنما و مشاور در مورد عنوان پایان نامه که بدانند چه حجم کاری در انتظارش است و نه فقط توجه به تعداد مقالات استخراج شده از پایان نامه.

۵- لزوم بهتر شدن دیدگاه مسئولین دانشکده در مورد انتخاب عنوان پایان نامه و مجبور نبودن دانشجویان به انتخاب عنوان حتما مداخله ای.

۶- لزوم آموزش ثبت پروپوزال در سامانه پژوهش یار توسط استاد راهنما یا مشاور چون برای همه دانشجویان مشکل است.

۷- لزوم انتخاب عنوان پایان نامه در ترم ۱ که تکالیف بیب کارت دروس مختلف روی عنوان پایان نامه باشد.

۸- لزوم سلیقه ای نبودن جلسات دفاع پایان نامه و پرداختن صرف آسائید به نگارش و ویرایش.

۹- لزوم افزایش سقف پذیرش دانشجویان توسط اساتید راهنما.

۴- عملکرد اساتید راهنما در هدایت پایان نامه: یکی دیگر از طبقات اصلی این مطالعه، عملکرد اساتید راهنما در هدایت پایان نامه بود. در این مورد بیشتر فارغ التحصیلان، همکاری خوب اساتید راهنما، در دسترس بودن همیشگی او، رسیدگی به مشکلات و پاسخ به موقع به تماس های دانشجویان را گزارش کردند. یکی از دانشجویان در این مورد گفت "استاد راهنما کمک بسیار موثری در هدایت پایان نامه من داشت و بسیار هم مسئولیت پذیر بود، اگرچه تا اواسط کار اختلاف نظر خود را با مشاور آمار در مورد روائی ابزار حل نکرد و هزینه و وقت دانشجویان تلف شد. در این مورد مشاور آمار می گفت که چک لیست پژوهش نیازی به تعیین روائی ندارد، در حالی که استاد راهنما معتقد بود که نیاز به تعیین روائی دارد" (دانشجوی شماره ۱).

۵- عملکرد اساتید مشاور در هدایت پایان نامه: یکی دیگر از طبقات اصلی این مطالعه، عملکرد اساتید مشاور در هدایت پایان نامه بود که حدود ۵۰ درصد دانشجویان از این مسئله ناراضی بودند. آنها گفتند که اساتید مشاور هیچ کمکی به آنها نکرده اند. دانشجویی در این مورد گفت "استاد مشاور اصلا در دسترس نبود. بهتره کمتر دانشجوی بگیرند که بتوانند به آنها رسیدگی کنند" (دانشجوی شماره ۱۲).

۶- عملکرد مشاور آمار در هدایت پایان نامه: در مورد عملکرد استاد مشاور آمار، همه دانشجویان رضایت خود را اعلام داشتند و هیچ مشکلی را در این رابطه گزارش نکردند.

۷- لزوم رعایت شان دانشجویان توسط اساتید و کارکنان دانشگاه "آخرین طبقه اصلی در این پژوهش بود. تعدادی از

آموزشی و متاسفانه ارزیابی و نظارت بر کار دانشجویان نیز هم با آنها است" (دانشجوی شماره ۷). در این رابطه، تعدادی از دانشجویان با گرایش پرستاری ویژه معتقد بودند که در کارآموزی های این دوره ما هیچ مهارت جدید پرستاری مثل گذاشتن Chest Tube و CV line را یاد نگرفتیم. در این باره یکی از دانشجویان ابراز داشت که "دانش و مهارت مربیان بالینی در بخش های ویژه کافی نبوده و پس از فراغت از تحصیل، انتظارات مدیران بیمارستان از مهارت های یک کارشناس ارشد بسیار بیشتر از یک کارشناس است" (دانشجوی شماره ۱۹).

۲-ج: پیشنهادات دانشجویان جهت بهتر شدن آموزش بالینی: در این پژوهش اکثر دانشجویان پیشنهاداتی را بشرح زیر برای بهبود وضعیت آموزش بالینی دوره کارشناسی ارشد مطرح کردند: لزوم گذاشتن دکترای پرستاری به عنوان مربی آموزش بالینی که روی جنبه مراقبتی و پرستاری یک بیماری آموزش دهد، لزوم آموزش مهارت های تخصصی مثل استفاده از ونتیلاتور و انجام ایستوباسیون و لزوم کاربردی شدن آموزش بالینی دوره کارشناسی ارشد

۳- پژوهش در راه تعالی: در این طبقه اصلی، ۳ زیر طبقه عوامل تسهیل کننده پژوهش، عوامل بازدارنده پژوهش و پیشنهادات پژوهشی جهت بهتر شدن روند پژوهشی پایان نامه قابل بررسی هستند.

۳-الف: عوامل تسهیل کننده پژوهش: در این پژوهش تعداد زیادی از دانشجویان ابراز داشتند که دوره کارشناسی ارشد از نظر یادگیری پژوهش و جستجو در منابع الکترونیک بسیار مفید و جذاب بوده و از این جهت بسیار راضی بودند. یکی از دانشجویان در این باره گفت «من از تحقیق و جستجو در منابع الکترونیک هیچ اطلاعی نداشتم و از اینکه این کارها را در دوره کارشناسی ارشد یاد گرفتم، بسیار راضی هستم» (دانشجوی شماره ۱۶). در این زیر طبقه، مناسب بودن روند اداری کارهای پایان نامه به جز گرفتن کد اخلاق، نیز از مواردی بود که دانشجویان به عنوان نقطه مثبت پژوهش به آن اشاره داشتند.

۳-ب: عوامل بازدارنده پژوهش: یکی از عوامل بازدارنده پژوهش در مطالعه حاضر که توسط اکثریت قریب به اتفاق دانشجویان مطرح شد، خراب بودن سایت پژوهشی و تلف شدن وقت دانشجویان برای ارسال پروپوزال بود. در این باره دانشجویی ابراز داشت "در زمان ارسال پروپوزال، سایت خراب بود و ارسال صورت نمی گرفت و این اشکال مدت ها ادامه داشت تا بالاخره مسئول مربوطه پذیرفت که این اشکال وجود دارد و مدتی طول کشید تا آن را برطرف کرد" (دانشجوی شماره ۱). مشکل طولانی بودن روند گرفتن کد اخلاق نیز از عوامل بازدارنده پژوهش بود که تقریباً تمامی دانشجویان آن را مطرح کردند. در این خصوص دانشجویی گفت "دقیقا سه ماه طول کشید تا کد اخلاق برای اجرای طرح من داده شود و همین مشکل، اجرای طرح و نمونه گیری را طولانی کرد" (دانشجوی شماره ۵). عامل بازدارنده دیگر، عدم دریافت هزینه طرح پژوهشی مصوب دانشگاه توسط دانشجویان بود که به جز یک نفر، بقیه افراد آن را مطرح کردند و گفتند که اساتید راهنما در این مورد هیچ صحبتی با ما نکرده و هیچ هزینه ای به ما ندادند و تمام هزینه های اجرای طرح را خودمان متقبل شده ایم. در این مورد دانشجویی ابراز داشت "تا کنون من هیچ هزینه ای دریافت نکرده ام و هیچ صحبتی هم در این خصوص با من نشده است" (دانشجوی شماره ۸).

۳-ج: پیشنهادات دانشجویان جهت بهتر شدن روند پژوهشی پایان نامه: یکی دیگر از زیر طبقات مجموعه پژوهشی در این مطالعه، پیشنهادات دانشجویان جهت بهتر شدن روند پژوهشی

عاقبتی و همکاران نیز دانشجویان به ناکافی بودن تعداد واحدهای آمار و روش تحقیق اشاره کرده‌اند^(۷) که با یافته‌های مطالعه حاضر هم‌خوانی دارد.

لزوم تغییر سئوال‌ات امتحانی توسط اساتید در هر سال تحصیلی پیشنهاد دیگر دانشجویان بود. آنها معتقد بودند دانشجویانی که سئوال را دارند نمره خوبی می‌گیرند بدون اینکه زحمتی کشیده باشند، پیشنهاد بعدی لزوم برنامه‌ریزی آموزشی در ۲ تا ۳ روز هفته بود تا دانشجویان شاغل بتوانند به شیفت‌های کاری خود هم برسند. لزوم ارائه مطالب جدید و به روز توسط اساتید، آموزش تعاملی و فعال و کاربردی کردن آن، لزوم فشرده کردن برنامه آموزشی در ۳ ترم که از ترم ۴ دانشجویان برود سراغ پایان‌نامه و لزوم تدریس درس زبان تخصصی توسط اساتید زبان انگلیسی، پیشنهادات اساسی دیگری بودند که توجه به آنها می‌تواند وضعیت آموزش تئوری را بهبود بخشد.

آموزش بالینی نیازمند تغییر و ارتقاء، یکی دیگر از طبقات اصلی این پژوهش بود. تعداد زیادی از دانشجویان ابراز داشتند که در کارآموزی‌ها، اساتیدی که روی آموزش به بیمار کار می‌کردند، مطالب زیادی به ما یاد دادند. آن‌ها اعتقاد داشتند که با توجه به سابقه زیاد کاری، همه ما کارهای مراقبتی را بلد هستیم، اما در زمینه آموزش به بیمار مشکل داریم و بهتره در این مورد بیشتر آموزش ببینیم. به‌طور کلی دانشجویان اکثر کارآموزی‌ها را اتلاف وقت دانستند. آنها اعتقاد داشتند که کارآموزی حتی اگر با پزشکان متخصص هم ارائه شود فایده‌ای ندارد، چون آنها به جنبه مراقبتی و پرستاری یک بیماری اشاره‌ای نمی‌کنند. نظر دانشجویان این بود که کارآموزی سوء استفاده از دانشجو توسط پرسنل بیمارستان است بدون هیچ آموزشی و متاسفانه ارزیابی و نظارت بر کار دانشجو نیز هم با آنها است. در این رابطه تعدادی از دانشجویان با گرایش ویژه معتقد بودند که در کارآموزی‌ها ما هیچ مهارت جدید پرستاری مثل گذاشتن **Chest Tube** و **CV line** را یاد نگرفتیم و هم‌ینطور دانش و مهارت مربیان بالینی در بخش‌های ویژه را ناکافی قلمداد کردند. آگاهی اندک اساتید در آموزش بالینی در مطالعات دیگر نیز گزارش شده است^(۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳) که با یافته‌های مطالعه حاضر هم‌خوانی دارد. مطالعات متعدد دیگری هم کمبود نیروی آموزش‌دهنده ماهر را به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین چالش‌های آموزش پرستاری مطرح کرده‌اند^(۲۴، ۲۵، ۲۶). جهت بهتر شدن آموزش بالینی، پیشنهادهای همچون گذاشتن دکترای پرستاری به‌عنوان مربی آموزش بالینی، آموزش مهارت‌های تخصصی مثل استفاده از ونتیلاتور و انجام آیتنوباسیون، افزایش تعداد اساتید و یا کاهش حجم کار آنها جهت دسترسی بیشتر دانشجویان و کاربردی کردن آموزش بالینی، توسط دانشجویان در پژوهش حاضر مطرح شده است. عدم یادگیری مهارت‌های جدید در کارآموزی‌ها و اتلاف وقت دانشجو در مطالعات دیگر نیز گزارش شده است^(۷) که با یافته‌های مطالعه حاضر هم‌خوانی دارد. تریزی و همکاران نیز گزارش کرده‌اند که از دیدگاه دانشجویان، کارآموزی‌های دوره کارشناسی ارزش تفاوت چندانی با دوره کارشناسی ندارد^(۷).

پژوهش در راه تعالی، طبقه اصلی دیگری بود که از کدهای اولیه استخراج گردید. یافته‌های این بخش نشان داد که دوره کارشناسی ارزش از نظر یادگیری پژوهش و جستجو در منابع الکترونیک بسیار مفید و جذاب بوده و دانشجویان از این جهت بسیار راضی بودند. آنها همچنین به مناسب بودن روند اداری کارهای پایان‌نامه به‌جز گرفتن کد اخلاق اشاره داشتند. خراب بودن سایت پژوهشی و تلف شدن وقت دانشجو برای ارسال پروپوزال، طولانی بودن روند گرفتن کد اخلاق و عدم دریافت هزینه طرح پژوهشی مصوب دانشگاه توسط دانشجو از عوامل

دانشجویان از اینکه عده‌ای از اساتید و کارکنان شان آنها را رعایت نکرده و به آنها احترام نمی‌گذارند، ناراضی بودند و می‌گفتند که سن و سالی از ما گذشته و بیشتر ما سابقه کار نسبتاً بالایی داریم و درست نیست که با ما اینگونه برخورد شود. در این باره دانشجویی گفت "رفتار تعدادی از اساتید با ما بسیار بد بود و مرتب به دانشجو الفا می‌کردند که چیزی بلد نیستی. مثلاً خود من رتبه ۲ کنکور ارشد بودم و شایسته چنین برخوردهایی نبودم" (دانشجوی شماره ۷).

در ارائه نتایج پژوهش کیفی باید محتوایی متناسب با درونمایه از ذهن پژوهشگر نگارش شود و در تایید آن از نقل قول مشارکت‌کنندگان استفاده شود. در یافته‌های این مطالعه مشاهده نمی‌شود.

بحث

نتایج حاصل از تحلیل محتوای کیفی در رابطه با تبیین تجارب فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد پرستاری از وضعیت آموزش و پژوهش در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد منجر به ظهور ۷ طبقه اصلی شامل: آموزش تئوری نیازمند تغییر و ارتقاء، آموزش بالینی نیازمند تغییر و ارتقاء، پژوهش در راه تعالی، عملکرد مناسب استاد راهنما در هدایت پایان‌نامه، نیاز به ارتقاء عملکرد اساتید مشاور در هدایت پایان‌نامه، عملکرد مناسب مشاور آمار در هدایت پایان‌نامه و لزوم رعایت شان دانشجو توسط اساتید و کارکنان دانشگاه شد. آموزش تئوری نیازمند تغییر و ارتقاء، اولین چالش دانشجویان بود. آنها ابراز داشتند که اگرچه تعدادی از اساتید بسیار خوب تدریس کرده و جهت یادگیری بهتر در دانشجو ایجاد انگیزه می‌کردند، اما در کل انتظاراتی که دانشجویان از این دوره داشتند برآورده نشده، اطلاعات علمی پرستاری آنها افزایش نیافته و بیشتر دروس تکرار دوره کارشناسی بوده است. دانشجویان اعتقاد داشتند که باید وزارت بهداشت در مورد مطالب آموزشی دوره ارشد بازنگری کند، مثلاً در گرایش ویژه باید تدریس تخصصی‌تر باشد و در مورد مراقبت از بیماران قلبی، مغزی و دیالیزی آموزش داده شود، همچنین به مقالات منتشر شده جدید در این موارد اشاره گردد.

یافته‌های مشابهی مبنی بر تکراری بودن برخی واحدهای درسی با دوره کارشناسی توسط عاقبتی و همکاران نیز گزارش شده است^(۷) که با یافته‌های مطالعه حاضر هم‌خوانی دارد. یکی دیگر از مسائلی که دانشجویان به آن اشاره کردند این بود که تعدادی از اساتید مثل دوره کارشناسی تدریس می‌کردند یعنی استفاده از همان اسلایدهای قبلی بدون اینکه مقالات جدید را مرور کنند و دانشجو را هم وادار کنند که به مرور مقالات جدید بپردازد. در این مطالعه تعداد زیادی از دانشجویان به عدم تشکیل بعضی از کلاس‌ها بدون اطلاع دانشجویان و طبق برنامه هفتگی اشاره کردند. این دانشجویان ابراز داشتند که کلاس‌های تشکیل نشده به‌صورت فشرده در پایان‌ترم حتی تا ۸ ساعت در روز و بدون بازدهی برگزار گردید و مسئولین آموزش هیچ نظارتی روی این مسئله نداشته و حتی شرایط دانشجویان را که اغلب آنها شاغل بودند و برای این کلاس‌ها برنامه‌ریزی کرده بودند، نیز در نظر نگرفتند. به نظر می‌رسد که لازم است مدیر گروه و مسئول آموزش دانشکده نظارت بیشتری روی تشکیل کلاس‌ها داشته باشند تا حقوق دانشجویان نیز حفظ گردد. در مطالعه حاضر واحدهای مورد پژوهش پیشنهادهای را برای بهتر شدن آموزش تئوری مطرح کردند که به مهمترین آنها پرداخته می‌شود. افزایش تعداد واحد نظری و عملی درس روش تحقیق و ارائه آن در ترم ۱ دانشجویان معتقد بودند که چون یادگیری این درس برای پایان‌نامه ضروری است، اگر در ترم ۱ ارائه شود، دانشجو زودتر می‌تواند برای انتخاب عنوان پایان‌نامه تصمیم‌گیری کند. در مطالعه

ترم بدون بازدهی، مفید نبودن بیشتر کارآموزی‌ها و اتلاف وقت دانشجوی، کم بودن دانش و مهارت مربیان بالینی، عدم همکاری استاد مشاور در هدایت پایان‌نامه، طولانی بودن روند گرفتن کد اخلاق جهت تصویب پایان‌نامه به‌عنوان طرح پژوهشی، خراب بودن سایت پژوهشی و تلف شدن وقت دانشجو برای ارسال پروپوزال و عدم دریافت هزینه طرح پژوهشی توسط دانشجو. با نگاهی بر سایر مطالعات انجام شده در کشور می‌توان فهمید که چالش‌های آموزشی در سایر دانشگاه‌ها نیز وجود دارند و اصلاح آن‌ها نیازمند بازنگری اساسی در سرفصل برنامه درسی کارشناسی ارشد پرستاری توسط اعضای محترم بود می‌باشد. از طرف دیگر لازم است دانشگاه نظارت بیشتر و دقیق‌تری بر روند اجرای فعالیت‌های پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی در قالب پایان‌نامه داشته باشد که به این ترتیب بتوان چالش‌های تجربه شده دانشجویان را کاهش داد.

محدودیت اصلی در این مطالعه عدم دسترسی به اعضای محترم هیئت بود پرستاری بدلیل نبود وقت کافی جهت انجام مصاحبه بود. پیشنهاد می‌شود که مطالعه مشابهی به‌صورت گراند تئوری در سایر دانشکده‌های پرستاری در ایران انجام شود. به این دلیل که مهمترین هدف گراند تئوری بررسی چگونگی مواجهه افراد در طی تعاملات فردی با یکدیگر در مواجهه با دغدغه اصلی می‌باشد. همچنین با این مطالعه می‌توان از راهکارهایی که مشارکت‌کنندگان برای رویارویی با دغدغه اصلی استفاده می‌کنند، آگاه شد و بر مبنای آنها بهترین راهکارها را جهت اصلاح چالش‌های موجود در رابطه با نحوه اجرای برنامه درسی کارشناسی ارشد پیشنهاد داد.

کاربرد یافته‌های پژوهش در بالین

در این مطالعه کیفی، تاکید اساتید بالینی روی آموزش به بیمار از عوامل تسهیل‌کننده آموزش بالینی و مفید نبودن بیشتر کارآموزی‌ها و اتلاف وقت دانشجو و کم بودن دانش و مهارت مربیان بالینی، از عوامل بازدارنده آموزش بالینی مطرح شدند و به‌طور کلی آموزش بالینی دانشجویان کارشناسی ارشد پرستاری نیاز به بررسی و بازنگری اساسی داشت.

تشکر و قدردانی

این مقاله حاصل طرح تحقیقاتی شماره ۲۸۸۵ بود که در دی ماه ۹۷ با کد اخلاق IR.SKUMS.REC.1397.238 در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد تصویب شد. بدینوسیله از معاونت محترم آموزشی و پژوهشی و کلیه فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد پرستاری که در اجرای طرح همکاری نمودند، صمیمانه قدردانی و تشکر می‌شود.

بازدارنده پژوهش بودند. پیشنهادات دانشجویان شامل موارد زیر بود: گذاشتن یک جلسه توجیهی در شروع ترم ۱ جهت انتخاب استاد راهنما و مشاور و وظایف آنها، آشنا شدن با مسائلی مثل ساب‌میت پروپوزال، حجم کار پایان‌نامه، مدت زمان تحصیل و دریافت شهریه در صورت طولانی شدن تحصیل، انتخاب عنوان پایان‌نامه در ترم ۱ که از همان اول تکالیف بیب کارت دروس مختلف روی عنوان پایان‌نامه باشد، توجیه دانشجو توسط اساتید راهنما و مشاور در مورد عنوان پایان‌نامه که بدانند چه حجم کاری در انتظارش است و نه اینکه فقط به تعداد مقالات استخراج شده از پایان‌نامه توجه داشته باشند، اختیار عمل دادن به دانشجو در مورد انتخاب اساتید راهنما و مشاور پایان‌نامه، آموزش به دانشجو مورد ثبت پروپوزال در سامانه پژوهشیار، لزوم باز بودن دیدگاه مسئولین دانشکده در مورد انتخاب عنوان پایان‌نامه توسط دانشجو و حتما مداخله‌ای بودن آن، لزوم هماهنگ کردن جلسات دفاع از پروپوزال و پایان‌نامه با مدیر گروه، مشخص بودن برنامه دفاع از یک ماه قبل که دانشجو بتواند آمادگی لازم را پیدا کند و امکان انجام جلسات دفاع از پایان‌نامه در فصل تابستان وجود داشته باشد.

عملکرد مناسب اساتید راهنما در هدایت پایان‌نامه، یکی دیگر از طبقات اصلی این مطالعه بود. بیشتر دانشجویان ابراز داشتند که استاد راهنما همیشه در دسترس بود، به مشکلات ما رسیدگی می‌کرد و به تماس‌های ما پاسخ می‌داد. مطالعه‌ای که در دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران انجام شده، میزان رضایت دانشجویان تحصیلات تکمیلی را از نحوه هدایت و راهنمایی پایان‌نامه‌ها توسط اساتید مطلوب گزارش کرده است^(۳۸) که با یافته‌های مطالعه حاضر هم‌خوانی دارد. یکی دیگر از طبقات اصلی در این مطالعه، عملکرد اساتید مشاور در هدایت پایان‌نامه بود که حدود ۵۰ درصد دانشجویان از این مسئله ناراضی بودند. آن‌ها گفتند که اساتید مشاور هیچ کمکی به آنها نکرده‌اند. در مورد عملکرد استاد مشاور آمار، همه دانشجویان رضایت خود را اعلام داشتند و هیچ مشکلی را در این رابطه گزارش نکردند.

”لزوم رعایت شان دانشجو توسط اساتید و کارکنان دانشگاه“ آخرین طبقه اصلی بود که در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفت. تعدادی از دانشجویان از اینکه عده‌ای از اساتید و کارکنان شان آن‌ها را رعایت نکرده و به آن‌ها احترام نمی‌گذارند، ناراضی بودند و می‌گفتند که سن و سالی از ما گذشته و بیشتر ما سابقه کار نسبتا بالایی داریم و درست نیست که با ما اینگونه برخورد شود. یافته‌های مشابهی در مورد تحقیر دانشجو توسط اساتید در مطالعات دیگر نیز گزارش شده است که اغلب آنها در دوره آموزش بالینی رخ داده است که با یافته‌های مطالعه حاضر هم‌خوانی دارد^(۳۰، ۳۹).

نتیجه‌گیری

نتایج حاصل از مطالعه کیفی حاضر در ارتباط با تبیین تجارب اولین فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد پرستاری از اجرای برنامه درسی و وضعیت پایان‌نامه در دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد، اگرچه نقاط مثبتی هم‌چون مناسب بودن روش تدریس تعدادی از اساتید، تاکید روی آموزش به بیمار در کارآموزی، یادگیری تحقیق و جستجو در منابع الکترونیک و مناسب بودن روند اداری برخی از کارهای پایان‌نامه و مناسب بودن عملکرد اساتید راهنما و مشاور آمار در هدایت پایان‌نامه را گزارش کرد، اما فارغ‌التحصیلان در دوره تحصیل با چالش‌های مختلفی نیز روبرو بودند که از جمله آن‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: عدم افزایش اطلاعات علمی پرستاری در این دوره، عدم تشکیل تعدادی از کلاس‌ها طبق برنامه هفتگی بدون اطلاع دانشجو و تشکیل فشرده در پایان

References

1. Coyne BM, Kennedy C, Self A, Bullock L. A Comprehensive Approach to Undergraduate Nursing Students' Research Experiences. *J Nurs Educ.* 2018 Jan 1;58-62:(1)57. [DOI: 10.3928/01484834-20180102-12]
2. James S, Perry L, Gallagher R, Lowe J. Diabetes Educators: Perceived Experiences, Supports and Barriers to Use of Common Diabetes-Related Technologies. *J Diabetes Sci Technol.* 2016 Aug 22;10(5):1115-21. [DOI: 10.1177/1932296816660326]
3. Russell K, Allieux S, Gluyas H. The Influence of the Art of Clinical Supervision Program on Nurses' Knowledge and Attitude About Working With Students. *J Nurses Prof Dev.* 2017 Nov/Dec;33(6):307-315. [Doi: 10.1097/NND.0000000000000400].
4. Doherty ME. Qualitative Analysis of the American College of Nurse-Midwives Student Reports, 2005 to 2014. *J Midwifery Womens Health.* 2015 Nov-Dec;60(6):762-8. [Doi: 10.1111/jmwh.12349. Epub 2015 Nov 27].
5. Shatto B, L'Ecuyer K, Meyer G, Shagavah A, Mooney E. Experiences of Master's Prepared Clinical Nurse Leaders at Three Years Post-Graduation. *J Prof Nurs.* 2019 Jan - Feb;35(1):51-56. [Doi: 10.1016/j.profnurs.2018.06.001].
6. Eriksson E, Berg S, Engström M. Internationally educated nurses' and medical graduates' experiences of getting a license and practicing in Sweden - a qualitative interview study. *BMC Med Educ.* 2018 Dec 5;18(1):296. [Doi: 10.1186/s12909-018-1399-4. PMID:30518350]
7. Aghebati N, Mohammadi E, Ahmadi F. The experiences of the lectures and nursing students in the implementation of the curriculum for master students in Critical Care Nursing: a qualitative research. *Journal of Nursing Education (JNE)* 2015, 492):48-60 (Persian).
8. Araسته HR, Baniاسadi A. Satisfaction Survey is the first graduate students focused on education: a case study. *Studies of Educational Planning* 2012, 1(2):5-10 (Persian).
9. Zolfaghari M, Bahramnezhad F, Asgari P, Shiri M. Challenge of clinical education for critical care nursing students: qualitative content analysis. *Journal of Clinical Nursing and Midwifery* 2016; 4 (4) :57-67(Persian).
10. Wiencek CA, Kleinpell R, Moss M, Sessler CN. Choosing Wisely in Critical Care: A National Survey of Critical Care Nurses. *Am J Crit Care.* 2019 Nov;28(6):434-440. [Doi: 10.4037/ajcc2019241. PMID:31676518]
11. Ravanipour M, Vanaki Z, Afshar L, Azemian A. The standards of professionalism in nursing: the nursing instructors' experiences. *Evidence-based Care Journal* 2014, 4(10): 27-40 (Persian).
12. Valizadeh L, Ghiasvandian SH, Abedi HA, Zamanzadeh V. Challenges and Solutions of MSc Education in Nursing: A Qualitative Study. *Iranian Journal of Medical Education* 2012, 11 (8): 1010-1023 (Persian).
13. Farahani M, Ahmadi F. Doctoral Nursing Students' Viewpoints about the Nursing PhD Curriculum. *Iranian Journal of Medical Education* 2006; 6(1): 83-91(Persian).
14. Mirzabeygi G, Sanjari M, Salemi S, Babaei F, Kheradmand M. The Necessity for Specialty Education in Nursing MS Program: Viewpoints of the Faculty Members of School of Nursing and Midwifery in Iran. *Iranian Journal of Medical Education.* 2010; 9 (3):263-271.
15. Masoudi R, Etemadifar SH. Critical Care Nursing Graduates' Perceptions of Factors Affect Clinical Competence: A Content Analysis. *J Med Educ Dev.* 2016; 8 (20):106-114 (Persian).
16. Noori hekmat S, Rezaei M, Dehnavieh R. Effective factors on postgraduate students research experience in kerman university of medical sciences. *Research in Medical Education.* 2016; 8(3):33-43 (Persian).
17. Elo S, Kyngäs H. The qualitative content analysis process. *Journal of advanced nursing.* 2008;62(1):107-15. [DOI: 10.1111/j.1365-2648.2007.04569.x]
18. Streubert H, Carpenter D. *Qualitative Research in Nursing: Advancing the Humanistic Imperative.* Philadelphia, Lippincott, Williams & Willkins; 2011. Chapter 2-3: 34-49
19. Khosravi S, Pazargadi M, Ashktorab T. Nursing Students' Viewpoints on Challenges of Student Assessment in Clinical Set-

- tings: A Qualitative Study. Iranian Journal of Medical Education. 2012; 11 (7) :735-749. URL: <http://ijme.mui.ac.ir/article-1-1432-fa.html>
20. Bawadi HA, Al-Hamdan ZM, Nabolsi M, Abu-Moghli F, Zumot A, Walsh A. Jordanian Nursing Student and Instructor Perceptions of the Clinical Learning Environment. *Int J Nurs Educ Scholarsh*. 2019 Oct 24;16(1). pii: /j/ijnes.2019.16.issue-1/ijnes-2018-0037/ijnes-2018-0037.xml. [Doi: [10.1515/ijnes-2018-0037](https://doi.org/10.1515/ijnes-2018-0037). PMID:31652120]
 21. Woda A, Schnable T, Alt-Gehrman P. Using Clinical Instructor Perceptions to Improve a Pilot Simulation Course. *Nurs Educ Perspect*. 2019 Nov/Dec;40(6):364-366. [Doi: [10.1097/01.NEP.0000000000000443](https://doi.org/10.1097/01.NEP.0000000000000443)].
 22. 22-Lakhani A, Jan R, Baig M, Mubeen K, Ali SA, Shahid S, Kaufman K. Experiences of the graduates of the first baccalaureate midwifery programme in Pakistan: A descriptive exploratory study. *Midwifery*. 2018 Apr;59:94-99. [Doi: [10.1016/j.midw.2018.01.008](https://doi.org/10.1016/j.midw.2018.01.008)].
 23. Constantine M, Carpenter C. Bringing Masters' level skills to the clinical setting: what is the experience like for graduates of the Master of Science in manual therapy programme? *Physiother Theory Pract*. 2012 Nov;28(8):595-603. [Doi: [10.3109/09593985.2012.666333](https://doi.org/10.3109/09593985.2012.666333). Epub 2012 Mar 20].
 24. Heshmati F, Vanaki Z. Effective clinical instructor: A qualitative study. *Iranian Journal of Nursing Research*. 2010; 12, 13(4): 39-53. (persian)
 25. Najafi Kalyani M, Sharif F, Jamshidi N, Karimi Sh. Students' perceptions of effective teaching in nursing education: A qualitative study. *Iranian Journal of Nursing Research*. 2010;19 (5):6-15. (persian)
 26. Keyghobadi S, Salemi S, Rasadi M, Mahmoudi M. Stressful factors of classroom nursing education. *Iranian quarterly of nursing and midwifery*. 2000; 13(27): 19-24 (persian).
 27. Tabrizi J S, Azami-Aghdash S. Perspective of Health Service Management Master Students about Methods of Holding Clerkship and Internship Courses: A Qualitative Study. *rme*. 2015; 7 (3): 1-10 URL: <http://rme.gums.ac.ir/article-1-224-fa.html>.
 28. Abdi, Kianoush, Mohammad Arab, and Fateme Adelinejad. "Postgraduate Students' Satisfaction with Supervisory and Advisory Performance in Thesis Process in hygiene school of Tehran university of medical sciences: 2014-2015." *Educational Development of Judishapur* 8.2 (2017): 174-183.
 29. Lempp H, Seale C. The hidden curriculum in undergraduate medical education: qualitative study of medical students' perception of teaching. *Br Med J* 2004; 329: 770-3. [DOI: [10.1136/bmj.329.7469.770](https://doi.org/10.1136/bmj.329.7469.770)]
 30. Mosalanejad L, Parandavar N, Rezaei E. Students' Experience about the Hidden Curriculum: A Qualitative Study. *J Rafsanjan Univ Med Sci* 2014; 13(2): 111-24 (persian).